

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تایید اعضای هیأت داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیأت داوران نسخه ی نهائی پایان نامه خانم/آقای مریم کریمی سید محله تحت عنوان : بررسی نقش صنایع تبدیلی در صادرات و رشد بخش کشاورزی (با تاکید بر صنایع غذایی) را از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می کنند.

اعضای هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه ی علمی	امضاء
۱- استاد راهنما	دکتر صادق خلیلیان	دانشیار	
۲- استاد مشاور	دکتر سید ابوالقاسم مرتضوی	استادیار	
۳- نماینده شورای تحصیلات تکمیلی	دکتر عنایت عباسی	استادیار	
۴- اساتید ناظر: ۱- داخلی	دکتر عنایت عباسی	استادیار	
۲- خارجی	دکتر مجید احمدیان	استاد	

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می‌باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می‌باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب..... در رشته..... دانشجوی رشته..... (معلم/ریاضی/ورزشی)..... ورودی سال تحصیلی..... ۸۸..... ۸۹..... مقطع کارشناسی/کارشناسی ارشد..... دانشکده..... (کتاب/ورزشی)..... متعهد می‌شوم کلیه نکات مندرج در آئین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته‌های علمی مستخرج از پایان‌نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین نامه فوق‌الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می‌دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضا:.....

تاریخ: ۹...../...../.....

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیت های علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد مریم کریمی سیدمحلله است که در سال ۹۱-۱۳۹۰ در دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی جناب آقای دکتر صادق خلیلیان، مشاوره جناب آقای دکتر سید ابوالقاسم مرتضوی از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

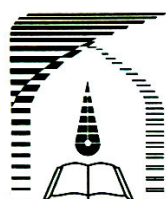
ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب مریم کریمی سیدمحلله دانشجوی رشته مهندسی کشاورزی (اقتصاد کشاورزی) مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی: مریم کریمی سیدمحلله

تاریخ و امضا:

۹۰/۱۱/۸

دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده : کشاورزی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته: مهندسی کشاورزی

گرایش: اقتصاد کشاورزی

عنوان پایان نامه:

بررسی نقش صنایع تبدیلی در صادرات و رشد بخش کشاورزی

(با تأکید بر صنایع غذایی)

نام دانشجو:

مریم کریمی سیدمحلّه

استاد راهنما:

دکتر صادق خلیلیان

استاد مشاور

دکتر سیدابوالقاسم مرتضوی

بهمن ۱۳۹۰

تقدیم به

پدر و مادر عزیزم

فرشتگان فداکاری و گذشت

و

همسرم همراه تمام لحظات زندگی ام

تقدیر و تشکر

سپاس و تشکر آنانی را که مرا در تمام بودنهایم رهنمون بودند و صد افزودن قدردانی از استاد بزرگوار جناب آقای دکتر صادق خلیلیان و جناب آقای دکتر سیدابوالقاسم مرتضوی که راهنماییم را بر عهده داشتند.

در این میان جا دارد از زحمات اساتید و دوستانی که مرا در این راه یاری نموده‌اند، جناب آقای دکتر وکیل پور، دکتر حبیب الله موسوی، آقای حامد نجفی و خانم شمشادی تشکر و قدردانی نمایم.

چکیده

با توجه به میزان بالای ضایعات محصولات کشاورزی باید به دنبال راههایی برای تبدیل این تولیدات به محصولاتی با ارزش افزوده بالاتری باشیم. لذا در این تحقیق با توجه به نقش مهم صنایع تبدیلی در کاهش ضایعات، افزایش ارزش افزوده، ایجاد اشتغال، افزایش صادرات غیرنفتی به بررسی نقش صنایع غذایی در صادرات و رشد بخش کشاورزی پرداخته‌ایم. در این مطالعه برای تخمین مدل و انجام آزمون‌های مربوط از بسته نرم‌افزاری Microfit 4.1 و Eviews 5 استفاده شده است. داده‌ها نیز به صورت سری‌زمانی و مربوط به سالهای ۱۳۸۷-۱۳۵۷ می‌باشد. از آزمون دیکی فولر تعمیم یافته (ADF)، جهت سنجش درجه‌ی مانایی متغیرها استفاده شد. برای برآورد مدل با توجه به نتایج بدست آمده از آزمون ایستایی، از روش ARDL استفاده شد. نتایج رابطه تعادلی بلند مدت حاکی از آن است که تولیدات صنایع غذایی هم در بلندمدت و هم در کوتاه‌مدت تأثیر مثبت و معنی‌داری بر صادرات بخش کشاورزی دارد. مقدار ضریب این متغیر $0/473$ بدست آمد که در سطح 1% معنی‌دار است. مصرف بخش خصوصی از مواد خوراکی آشامیدنی و دخانیات در مدل بلند مدت عرضه‌ی صادرات معنی‌دار نیست ولی در کوتاه مدت بر میزان صادرات تأثیرگذار است. قیمت نسبی نیز هم در کوتاه‌مدت و هم در بلندمدت معنی‌دار شد. همچنین ضریب شاخص نرخ ارز مؤثر در سطح 1% معنی‌دار است و ضریب آن $-0/712$ بدست آمد که بیشترین تأثیر را بین متغیرهای مدل داراست. ضریب جمله تصحیح خطا نیز $-0/533$ به دست آمد که بیان می‌کند در هر دوره، حدود 53% درصد از عدم تعادل کوتاه‌مدت برای رسیدن به تعادل بلندمدت تعدیل می‌شود. در نهایت پایداری ضرایب برآورد شده مدل نیز توسط آزمون CUSUM و CUSUMQ مورد بررسی قرار گرفت. در ادامه نیز رابطه بلندمدت بین رشد بخش کشاورزی، میزان تولیدات صنایع غذایی و میزان صادرات صنایع غذایی با استفاده از آزمون استاندارد علیت گرنجری و روش ARDL، در دو قسمت مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان می‌دهد که رابطه بلندمدت فقط میان رشد اقتصادی و تولیدات صنایع غذایی وجود دارد و جهت آن نیز از رشد بخش کشاورزی به سمت تولیدات صنایع غذایی است و هیچ یک از متغیرهای میزان تولید و صادرات صنایع غذایی علت رشد بخش کشاورزی نمی‌باشد.

کلمات کلیدی: صنایع غذایی، آزمون ریشه واحد، مدل ARDL، عرضه صادرات، علیت گرنجری

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات تحقیق

۲	۱-۱ مقدمه
۳	۲-۱ اهمیت موضوع
۶	۱-۲-۱ اهمیت تجارت خارجی در رشد و توسعه اقتصادی
۶	۱-۱-۲-۱ منافع مستقیم تجارت خارجی
۹	۲-۱-۲-۱ منافع غیر مستقیم تجارت خارجی
۱۱	۲-۲-۱ بررسی مزیت های طبیعی ایران در صنایع غذایی
۱۳	۳-۲-۱ ضرورت افزایش سهم صادرات مواد غذایی در صادرات غیرنفتی
۱۴	۳-۱ بررسی وضعیت صنایع تبدیلی محصولات منتخب در ایران
۲۴	۴-۱ بررسی وضعیت صنایع تبدیلی غذایی کشاورزی در جهان
۳۱	۵-۱ اهداف تحقیق
۳۱	۶-۱ سوالات تحقیق
۳۱	۷-۱ فرضیه ها
۳۲	۸-۱ روش جمع آوری اطلاعات
۳۲	۹-۱ مشکلات تحقیق

فصل دوم: مروری بر مطالعات انجام شده

۳۴	۱-۲ مطالعات خارجی
۳۸	۲-۲ مطالعات داخلی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل سوم: مبانی نظری و روش تحقیق

۴۶	۱-۳ صادرات
۴۸	۲-۳ مدل عرضه صادرات
۴۹	۱-۲-۳ نرخ ارز مؤثر (EER)
۵۱	۲-۲-۳ ایستایی و همگرایی
۵۲	۱-۲-۲-۳ آزمون مانایی
۵۲	۱-۱-۲-۲-۳ آزمون دیکی فولر و دیکی فولر تعمیم یافته
۵۵	۲-۲-۲-۳ همجمعی
۵۶	۳-۲-۳ روش خود توضیح برداری با وقفه های گسترده
۵۸	۴-۲-۳ الگوی تصحیح خطا
۵۹	۵-۲-۳ آزمون ثبات الگو
۶۰	۳-۳ آزمون علیت گرنجری
۶۰	۱-۳-۳ آزمون استاندارد علیت گرنجری
۶۱	۲-۳-۳ روش ARDL

فصل چهارم: تجربه و تحلیل داده ها

۶۵	۱-۴ عرضه صادرات
۷۱	۲-۴ آزمون علیت گرنجری

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل پنجم: خلاصه نتایج و پیشنهادات

۱-۵ خلاصه نتایج ۷۷

فهرست منابع ۸۱

پیوست ها ۸۶

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان

- نمودار ۱-۱ میزان تولید ماده خام، ظرفیت های فرآوری و ظرفیت جوازهای تأسیس ۱۵
- نمودار ۲-۱ تعداد واحدهای به تولید رسیده تا پایان سال ۸۹ ۱۷
- نمودار ۳-۱ میزان سرمایه گذاری واحدهای به تولید رسیده تا پایان سال ۸۹ ۱۷
- نمودار ۴-۱ تعداد اشتغال در واحدهای به تولید رسیده تا پایان سال ۸۹ ۱۸
- نمودار ۵-۱ ظرفیت تولید واحدهای به تولید رسیده تا پایان سال ۸۹ ۱۸
- نمودار ۶-۱ میزان جذب مواد خام کشاورزی در واحدهای به تولید رسیده تا پایان سال ۸۹.. ۱۹
- نمودار ۷-۱ تجارت ایران در مواد غذایی در سال ۲۰۰۹ ۲۰
- نمودار ۸-۱ صادرات کشاورزی و صنایع غذایی ۲۱
- نمودار ۹-۱ تولیدات صنایع غذایی ۲۱
- نمودار ۱۰-۱ صادرات صنایع غذایی ۲۲
- نمودار ۱۱-۱ مقایسه ای از میزان صادرات و فرآوری ایران با آمریکا و چین در سال ۲۰۰۷... ۲۳
- نمودار ۱۲-۱ میزان فرآوری قاره های جهان از محصولات مختلف کشاورزی در سال ۲۰۰۷. ۲۸
- نمودار ۱۳-۱ میزان صادرات و فرآوری محصولات مختلف جهان در سال ۲۰۰۷ ۲۹
- نمودار ۱-۴ مجموع پسماند تجمعی بازگشتی CUSUM ۷۰
- نمودار ۲-۴ مجذور مجموع پسماند تجمعی بازگشتی CUSUMQ ۷۰

فهرست جدول ها

صفحه

عنوان

- جدول ۱-۱ واحدهای به تولید رسیده تا پایان سال ۱۳۸۹ ۱۶
- جدول ۲-۱ میزان صادرات و فرآوری محصولات مختلف جهان در سال ۲۰۰۷ ۲۸
- جدول ۱-۴ آزمون پایایی متغیرهای مدل عرضه صادرات ۶۵
- جدول ۲-۴ برآورد مدل پویا ۶۶
- جدول ۳-۴ برآورد الگوی تصحیح خطای عرضه صادرات صنایع غذایی ۶۸
- جدول ۴-۴ برآورد ضرایب بلندمدت ۶۸
- جدول ۵-۴ نتایج آزمون ریشه واحد ۷۱
- جدول ۶-۴ آماره F در آزمون ARDL ۷۳
- جدول ۷-۴ آماره F در آزمون ARDL ۷۴
- جدول ۸-۴ نتایج آزمون استاندارد علیت گرنجری ۷۵

فهرست شکل ها

صفحه

عنوان

شکل ۱-۱ تئوری منفذ برای مازاد در کشورهای در حال توسعه ۸

فصل اول

مقدمه و اهداف

۱-۱ مقدمه

با توجه به رشد روزافزون جمعیت و محدود بودن امکانات تولید مواد غذایی، تأمین نیازهای غذایی افراد جامعه یکی از مسائل اساسی جوامع بشری است. از این جهت برای گسترش و توسعه بخش کشاورزی که زیربنای اصلی تأمین غذایی افراد جامعه است، نیازمند به یکسری برنامه‌ریزی‌های درست و منطقی خواهیم بود تا بتوانیم ارزش افزوده حاصل از تولیدات کشاورزی را به حداکثر برسانیم. گرچه در ایران تلاش‌های گسترده‌ای در زمینه تولیدات محصولات کشاورزی صورت گرفته است ولی بدلیل ناهمگونی در تولیدات محصولات کشاورزی با صنایع تبدیلی موجود و همچنین بالا بودن ضایعات، بسیاری از محصولات به هدر می‌روند.

براساس آمار ارائه شده از سوی وزارت جهاد کشاورزی در حدود ۳۰ درصد محصولات کشاورزی به راه‌های مختلف نابود می‌شود (رشیدی، ۱۳۸۴). با توجه به میزان بالای ضایعات این محصولات باید به دنبال راه‌هایی برای تبدیل این تولیدات به محصولاتی با ارزش افزوده بالاتری باشیم. یکی از راه‌حل‌های موجود، ایجاد صنایع تبدیلی کشاورزی متناسب با تولیدات کشاورزی در هر منطقه است. اگر تمام فعالیت‌های اقتصادی را که با تولید کالا و خدمات با استفاده از ماشین‌آلات و تجهیزات ساخته دست بشر سر و کار دارد، به عنوان یک کل تصور کنیم، هر صنعت، زیرمجموعه‌ای از این کل است که تعداد زیادی از فعالیت‌های مشابه را شامل می‌شود. صنعت، در کنار معدن و کشاورزی تقریباً تمامی فعالیت‌های تولیدی یک جامعه را در بر می‌گیرد و نقش حیاتی در پیشرفت اقتصادی کشورها

ایفا می‌کند. طبق تعریف، به مجموعه تمام واحدهایی که در تولید، توزیع یا مصرف یک محصول یا یک دسته از محصولات مشابه فعالیت می‌کنند، صنعت گفته می‌شود.

صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی به صناعی گفته می‌شود که به فرآوری و عمل‌آوری محصولات نباتی و حیوانی (اعم از زراعی، باغی، شیلاتی، دام و طیور، جنگل و مرتع) می‌پردازد، فرآوری دربرگیرنده تغییرات فیزیکی، شیمیایی، ارگانولپتیکی، نگهداری، بسته‌بندی و توزیع است؛ به عبارت دیگر، صنایع تبدیلی و تکمیلی به صناعی گفته می‌شود که با زیرمجموعه این بخش ارتباط مستقیم دارد و به عبارت بهتر، این صنایع، فرآیند تولید مواد کشاورزی را کامل کرده و آنها را به صورت بهینه آماده ورود به بازار مصرف می‌سازد (فرساد گلستان، ۱۳۸۰). به مجموعه فعالیت‌هایی که برای تهیه و نگهداری بهداشتی غذاها مانند: خشک کردن، پاستوریزه کردن، کنسرو کردن و ... انجام می‌گیرد، صنایع غذایی می‌گویند که زیر شاخه‌ای از صنایع تبدیلی است. صنایع غذایی کشاورزی ایران در گروه صنایع غیرفلزی است که شامل صنایع قند و شکر، صنایع آرد، صنایع کنسانتره آبمیوه، صنایع روغن نباتی، صنایع کمپوت و کنسرو و صنایع ماکارونی می‌باشد.

صنایع تبدیلی غذایی مواد اولیه مورد نیاز خود را از بخش کشاورزی تأمین می‌نماید و از این جهت وابسته به بخش کشاورزی است. این صنایع از طریق افزایش ارزش افزوده، ایجاد اشتغال، تغییر روش‌های کشاورزی، به‌کارگیری نوآوری‌های فنی و تکنولوژی، کاهش ضایعات همچنین افزایش صادرات غیرنفتی نقش مهمی را در اقتصاد کشور ایفاء می‌کند (رشیدی، ۱۳۸۴).

۱-۲ اهمیت موضوع

در کشور ما با توجه به سیاست‌های دولت در زمینه‌ی کاهش کسری بازرگانی و کسب ارز خارجی، ضرورت خارج شدن از صادرات تک‌محصولی و افزایش صادرات سایر محصولات کاملاً محسوس است. در این راستا صنایع تبدیلی کشاورزی می‌تواند نقش بسیار ارزنده‌ای را ایفا نماید، چرا که با حفظ بازارهای موجود و گسترش آنها از طریق محصولات با کیفیت مطلوب و مورد نیاز مصرف‌کنندگان

فروش تولیدات تضمین گردیده و درآمد افرادی که به نحوی ارتباط با بازار چین محصولات دارند افزایش می‌یابد. چنانکه بسیاری از کشورها که این‌گونه محصولات را هدف صادراتی خود قرار داده‌اند، از این راه به توسعه نسبی اقتصادی دست یافته‌اند. (پورمختار، ۱۳۸۶)

تجربه نشان می‌دهد که اغلب کشورهای صنعتی و باصطلاح توسعه یافته کنونی رشد و توسعه خود را با بهره‌گیری از منابع طبیعی و فعالیتهای مرتبط با آن شروع کرده‌اند. این قبیل جوامع ضمن تأمین و تولید احتیاجات خود، مازاد تولید خود را به سایر کشورها صادر کرده و از این طریق به روند توسعه خود شتاب بیشتری بخشیده‌اند. نظری بر وضعیت و ترکیب کالاهای صادراتی جوامع مختلف بیانگر تمایل دولتها به صدور فرآورده‌های غیرنفتی است. این قبیل کالاها در مقایسه با مواد نفتی، اولاً توان ایجاد ارزش افزوده بیشتر در کشور صادرکننده را دارا هستند و دیگر اینکه این محصولات به عنوان یک منبع مستمر و دائمی صادرات تلقی می‌گردند.

نقش صنایع تبدیلی و تکمیلی در رشد بخش کشاورزی و ایجاد ارزش افزوده این بخش بسیار سازنده و مهم و از جهات زیر قابل بررسی است:

۱- کاهش ضایعات: هم‌اکنون ضایعات بخش کشاورزی حدود ۳۰ درصد است که ارزش این حجم از ضایعات، متأسفانه تا رقم ۵ میلیارد دلار در سال برآورد می‌شود. به همین جهت گسترش صنایع تبدیلی و تکمیلی می‌تواند با فرآیندهایی چون فرآوری و بسته‌بندی یکی از مؤثرترین گزینه‌های کاهش این حجم از ضایعات باشد (مقصودی، ۱۳۸۸).

۲- افزایش اشتغال: ایجاد صنایع تبدیلی و تکمیلی در مناطقی که از اقتصاد کشاورزی برخوردارند فرصت‌های شغلی و سرمایه‌گذاری مناسبی را به ویژه در مناطق روستایی فراهم نموده و ضمن جلوگیری از بیکاری‌های فصلی در اشتغال روستاییان و جلوگیری از مهاجرت آنها به شهرها در ارزش افزوده بخش کشاورزی موثر است.

۳- توسعه صادرات: بدون تردید گسترش صنایع تبدیلی و تکمیلی با فرآورده‌های محصولات کشاورزی و افزایش ماندگاری این محصولات موجب مزیت رقابتی و افزایش صادرات می‌شود.

۴- کاهش ریسک در بخش اقتصادی: با توجه به ارتباط مستقیم تولید کشاورزی با شرایط محیطی و اقلیمی و ریسک‌پذیر بودن فعالیت‌های این بخش توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی علاوه بر افزایش درآمد کشاورزان، باعث تنظیم بازار و ثبات قیمت‌ها می‌شود.

۵- تکمیل زنجیره بازاریابی: با گسترش صنایع تبدیلی و تکمیلی، ضمن ایجاد اشتغال برای فارغ‌التحصیلان این بخش، با ایجاد تنوع در محصولات کشاورزی قدرت پاسخگویی بازار را برای انواع سلیقه‌های مختلف فراهم نموده و زنجیره بازاریابی را تکمیل می‌نماید.

تمرکز بر صنایع تبدیلی کشاورزی از آن جهت توصیه می‌شود که صنایع تبدیلی پل ارتباطی کشاورزی و صنعت است، و جامعه‌ای که تولیدکننده محصولات کشاورزی است در صورت ایجاد صنایع تبدیلی آهسته‌آهسته به سمت یک جامعه صنعتی میل می‌کند. پس توجه استراتژیک به صنایع تبدیلی کشاورزی در حال حاضر برای ایران حیاتی است تا بتواند با ایجاد ارزش افزوده بیشتر در زمینه‌ی محصولات فوق موقعیتهای صادراتی خود را توسعه و بهبود بخشد. (فرساد گلستان، ۱۳۸۰)

صنایع غذایی از نظر وسعت و گستردگی، بعد از صنایع سنگین، دومین مقام را در جهان دارا

هستند

صادرات صنایع غذایی در سال ۸۹ حدود یک میلیون تن و به ارزش حدود ۷/۱ میلیارد دلار بوده است که نسبت به سال ۸۸ از لحاظ وزنی حدود ۲۱ درصد و به لحاظ ارزشی حدود ۲۲ درصد افزایش داشته است. این مقدار صادرات حدود ۴ برابر ارزش صادرات صورت گرفته در سال ۸۴ بوده که نشان دهنده روند رو به رشد صادرات در این بخش از صنعت است. مقاصد صادراتی صنایع غذایی بیش از ۱۰۰ کشور در سراسر دنیا بوده که کشورهای همسایه، آسیای میانه و کشورهای حوزه خلیج فارس و نیز کشورهای اسپانیا، آلمان، ایتالیا، لهستان، هند، فرانسه، هلند، جمهوری کره، سوئد و ژاپن از عمده

مقاصد صادراتی صنایع غذایی بوده‌اند، صادرات صنایع غذایی ۶/۴ درصد از کل صادرات غیرنفتی را شامل می‌شود. در ضمن با توجه به میزان ارزش افزوده در این صنایع که با ارزش افزوده در صنایع پتروشیمی برابری دارد، با جایگزینی صدور این محصولات به جای صدور قسمتی از نفت، می‌توان به شکوفایی اقتصادی نزدیک‌تر شد (مقصودی، ۱۳۸۸).

۱-۲-۱ اهمیت تجارت خارجی در رشد و توسعه اقتصادی

تجارت خارجی اهمیت بالقوه و ویژه‌ای برای کشورهای در حال توسعه جهان دارد. تجارت خارجی می‌تواند نیاز به صنعتی‌شدن، دانش و تجربه‌ی لازم برای توسعه اقتصادی را فراهم آورد و حربه‌های دسترسی به آن را در اختیار این کشورها قرار دهد. هابرلر می‌نویسد: «نتیجه‌گیری جامع من در مورد تجارت خارجی این است که تجارت بین‌المللی کمک بسیار زیادی به توسعه اقتصادی کشورهای توسعه‌نیافته در قرون نوزدهم و بیستم کرده‌است و در نتیجه، می‌توان انتظار داشت که بر این قیاس، کمک زیادی به رشد اقتصادی کشورهای در حال توسعه کنونی بکند... و از دید توسعه اقتصادی، تجارت آزاد با تمام کاستیها و انحرافاتش بهترین روش برای سرعت دادن به جریان توسعه اقتصادی در کشورهای در حال توسعه است (قره باغیان، ۱۳۷۱).

۱-۲-۱-۱ منافع مستقیم تجارت خارجی

زمانی که کشوری در تولید یک یا چند کالا به دلیل شرایط خاص تجارت و تقسیم کار بین‌المللی تخصص پیدا کند، می‌تواند کالاهای مذکور را صادر نماید و آنها را با کالاهایی مبادله کند که دیگر کشورها با هزینه کمتر و با کیفیت بهتری تولید می‌کنند. در این حالت، این کشور در تولید آن کالاها برتری نسبی پیدا می‌کند، بردرآمد ملی آن افزوده می‌شود که این نیز به نوبه‌ی خود سطح تولید، اشتغال و رشد اقتصادی را افزایش می‌دهد.